

lo velika in dosega nad 23%. K sklepu se pa avtor izrazi, da moreno morda šteti krvne skupine med prirodne lastnosti človeka.

Ta studija in prejšnja avtorjeva dela kažejo, da je za resno antropološko raziskavanje zelo potrebno, da se polaga večja važnost na različne panoge bioloških ved, kot to že dela na primer moderna medicina, in da se ne oklene samo ene, čeprav zelo važne panoge, namreč morfologije. Zelo veliko pomoč bomo tudi dobili od patologije, splošne in specialne, imunologije itd., tako da se bo v tej zvezi antropologija razvila v človeško biologijo ali biologijo človeških plemen, kajti opraviti imamo z živim subjektom in ne samo z okostjem.

Steirisches Trachtenbuch begonnen und begründet von Konrad Mautner weitergeführt und herausgegeben von Viktor Geramb. I. Bd. Von der Urzeit bis zur französischen Revolution. Graz 1932. Verlag der Universitätsbuchhandlung Leuschner & Lubensky Erste Lieferung: Urtrachtliches Gut in Steiermark. Mit Vorwort und Einleitung zum zweibändigen Gesamtwerk und mit 52, darunter 9 farbigen Bildern von Univ. Prof. Dr. Viktor Geramb. Vel. 8°, VIII + 118 strani.

Ze davno se je raznesla iz Gradca vest, da bo izšla knjiga o »štajerskih« narodnih nošah. Pred več ko dvajsetimi leti jo je nameraval spisati industrijalec Konrad Mautner, mož svetovne izobrazbe, ki pa je ostal zvest nemškimi gornještajerskim ljudskim tradicijam in se je oblačil in živel kakor njegovi domačini. Leta 1920. je ponudil sodelovanje ravnatelju kmečkega muzeja v Gradcu (Bauernmuseum) dr. Viktorju Gerambu, ki se je habilitiral na graški univerzi za etnografijo in je danes tam profesor.

Mautner je pridobil od grofa Franca Merana, vnuka nadvojvode Ivana, dovoljenje za reprodukcijo zbirke štajerskih akvarelov narodnih noš, ki so jih nadvojvodi slikali razni umetniki — slovenske iz l. 1810. in 1811 je slikal Karel Rus —, pod Gerambovim vodstvom je »Verein für Heimatschutz in Steiermark« ekscerpiral narodopisno zbirko dr. J. Götha, ki jo je Ivan v l. 1810.—1840. zbral po vprašalnih polah po raznih štajerskih gosposkih, vojnih in sodnijskih okrožjih, po šolah in župnijah po vsej deželi. Zato sta baš ta dva vira velika zakladnica za slovenskega pa splošno tudi za jugoslovanskega narodopisca, posebno gradivo iz krajev, ki mejijo na Hrvatsko. — Leta 1924. je umrl Konrad Mautner. Mautner in Geramb sta se trudila, da bi našla delu založnika. Nazadnje je univerzitetna knjigarna Leuschner in Lubensky v Gradcu sklenila, da ga bo izdala po subskripciji in pred kratkim sta izšla prva dva snopiča.

Delo bo razdeljeno v 2 zvezka. Prvi bo obsegal »pranoše« in »razvoj« ljudskih oblačil v okviru prejšnje štajerske od rimske dobe do 18. stoletja, drugi pa dobo razcveta narodnih noš od leta 1780.—1848., njihov propad in pogled v preteklost in prihodnost. Ker dr. Geramb razpolaga z že omenjenim virom in ima tudi v Joaneju, deželnem arhivu in drugod dovolj gradiva iz naše severne Slovenije pri rokah, je gotovo hvale vredno, da je upošteval tudi to snov; saj segajo vplivi preko deželnih, danes državnih mej in se je bilo ozirati tudi na slovenske in ogrske obmejne pokrajine, kar avtor v uvodu (str. 11) tudi sam omenja. Pač pa danes to ni več »slovenisches Unterland«, ampak sestaven del kraljevine Jugoslavije. (Prim. n. pr. str. 23 in drugod.)

Geramb je pokazal kot osnovo svojega dela »pranoše«, one snovi za

oblačila in oblike oblačil, ki so po svojem bistvu »primitivne«, po razvoju pradbene, ali kakor dr. phil. Hans Naumann, univerzitetni profesor v Frankfurtu ob M., te stvari imenuje primitivno občestveno blago. (Grundzüge der deutschen Volkskunde str. 2.) In tako je pisatelj 1. snopič svojega dela razdelil v dve poglavji: 1. Snovi za pranoše, 2. Oblika pranoš.

Snovi za pranoše so: 1. les, 2. slama, 3. trava in ličje, 4. bukova goba, 5. kožuhovina in krzno, 6. usnje, 7. ovčja volna in bukovina (loden), 8. raševina, 9. odstavek pa obravnava primitivno črno barvanje »mužanje«, ki se je ohranilo okoli Poljčan — prevod članka dr. Fr. Kovačiča »Muže« in »mužanje« v ČZN III. 1906 (str. 33 do 40).

II. del 1. snopiča obravnava oblike pranoš: 1. plašč, 2. kapuco (plašč), 3. ogrinjala, 4. »Wetterfleck«, ki ga gorenji štajerci še danes nosijo, 5. oblačila, ki ogrinjajo prsa, trebuh in hrbet, 6, hlače (razne oblike), 7. obuvala in pokrivala za glavo, 8. rokavice.

Na mnogih krajih svoje knjige se ga pisatelj tudi med Slovence.

Cokle omenja že neki protokol iz l. 1541.—1545. iz Brucka, kjer se zovevo tovorniki »zogkler«. Geramb misli, da so bili to mogoče slovenski tovorniki z vinom. V 18. stoletju se omenjajo v arhivalijah holzzärkel, zähl in zokhl tudi za šoštanj. Omeniti je treba tudi Vodovnikovo pesem o coklah (Pajek, Črtice st. 158 in članek v »Našem domu«, 1926, str. 75: »Narodna noša v Mežiški dolini.«) In še druge stvari, kar bom povedal v posebni razpravi. — Ni mi znano, ali so tudi savinjski ali dravski splavarji spletali čevlje iz slame. Gorenji štajerci so jih; imenujejo se »Stroh-patschen« ali »Flößerpatschen«. — Mislim, da bi bilo potrebno omeniti slavnike že na tem mestu. Leta 946. je

imela vsa saška vojska, okoli 30.000 mož, na glavah slamnata pokrivala. Vindukind III. 2: (viderit... tantam multitudinem pilleorum ex culmis contextorum cit. Niederle, Slovanske st. rožitnosti I, 2, str. 503). Pri Slovanih nimamo sicer slavnikov dokumentiranih pred 12. stoletjem, kar pa ne izključuje, da so jih imeli že prej, posebno, ker so se ohranili v domači obrti na kmetih. Poljaki in Ukrajinci jih še danes sami doma spletajo. (Niederle, ibid.) Naši Savinjčani so okoli l. 1834. pletli klobuke iz lipovega ličja, ki so jih nosili ob deževnem vremenu. (Prim. članek: O narodni noši v Savinjski dolini, Naš dom, l. 1926., str. 199.) Pleteršnikov slovar navaja ličják — der Basthut (Cig.), dočim Filipovičev Rječnik pozna ličak v pomenu Bastschuh. — Veliko se bi dalo še povedati o ličniku (plašču iz ličja) ali ličjaku, ki je bil razširjen pri nas Slovencev vsaj do Krasa. Iz lipovega ličja so ga izdelovali pod Peco, na Kobanskem, na Gorenjskem (poročilo F. S. Finžgarja), Jurčič pozna »od lipovega ličja plašč« (Pleteršnik pod »ličje«). Pod adj. ličnat citira Pleteršnik Vodnikove Pesmi: »V coklicah raste, v ličnatem plašči.« Iz rogoza so tak pastirski plašč spletali Belokranjci in Kočevarji (za Belo Krajino prim. sliko na knzcu II. zv. Šašljevih Bisernic!). Značilni in lepi sta Rusovi sliki iz l. 1810. in 1811. s plaščem proti dežju, ki ga nosi pastir iz Brežic in Slovenec ob Savi. Ličjak je prastara indoevropska noša. Tudi o tem bom še govoril v posebnem članku. — Klobuke in kape so izdelovali iz bukovih gob tudi pri nas, o čemer pričajo eksemplarji v našem Etnografskem muzeju v Ljubljani. — Lepo so sestavljena na str. 37 poročila o ovčjih kožuhih, ki so bili zunaj okrašeni. Tu bi bil moral pisatelj vsaj omeniti tudi kožuhe na bivšem Kranj-

skem in navesti lepo Sičevo delo: Narodni okraski na pirhih in kožuhih. Tako bi bil lahko izpopolnil vrzel na str. 41, kjer govori o kožuhih pri Ogrih, Slovakah in na Sedmograškem. Ime kožuh (od kože) je izpričano že v XII. stoletju (Niederle I. 2 463). Za Brežice omenja Geramb za plašč tudi izraz »kabanica« (kavariza). Bržkone bo s kabanico v zvezi tudi »Kawanzel« zot-tiger Hund, Pudel Gamlitz. Ggd. (Unger Khull Steirischer Wortschatz str. 382, dr. Kelemina). — Usnje za obutev so si kmetje sami doma izdelovali, čeravno je za Maribor že l. 1257. izpričan usnjar. Slovani pa so poznali tudi iz ličja spletene čevlje. Ruski »lapot« pomenja iz ličja spleten črevelj, ki ga omenja kijevski letopisec že leta 985. Črevelj je izpričan v našem smislu že l. 1074. (Niederle I, 2, 487 in 488), etimološko pomeni kos čreva, urezane kože, pozneje je prešel pomen na nizko obutev, narejeno iz take kože ali drugega blaga. Opanke (od »opeti«) so nosili l. 1791. še Ziljani. (Glej Mia Brejčeva, Slovenske noše na Koroskem, Etnolog VI., str. 4 in sliko 1.!) Na koncu poganske dobe se pojavlja tudi sapog in škorenj (Niederle I, 2, 489). Usnje so Slovani znali ravno tako dobro izdelovati kakor Germani.

Tkanine iz ovčje volne so poznali vsi indoevropski narodi. Slovansko sukno je iz korena suk — sukati. Pleteršnik navaja bukovino v pomenu bukovno sukno, das Lodentuch, pod adj. bukov pa »grob«: bukovno sukno, die Lode Cig. Levst. (Rok) Notr. Beseda je znana pa tudi na našem severu, v opisu slov. narodnih noš sem jo večkrat rabil (»Naš dom« 1926 in sl.), Ljibeličani poznajo o Nemcih v Labudski dolini zabavljico:

»Bukove hlače
pa brezovi knofi,
Nemci pa rajajo,
da pokajo krofi.«

Štajerski Nemci pa vračajo neka-ko tako-le:

»Cillier Kinder,
Tüfferer Wein,
Praßberger Loden,
Wenn sie geraten,
Muß man sie loben.«

Mozirska bukovina je bila obče znana. Danes jo še na kmetih izdelujejo. Iz Mežiške doline nosijo bukovino h kmetu »Vavharju« pod Sv. Križ pri Belih vodah. Tam so ob Libiji še »vavhe«.

Besedo »vâlha«, die Walke, Jan. = pl valhe C. pozna tudi Pleteršnik. Vâlhar, rja je der Walker št. Cig. C. Jasno je, da je beseda nemškega izvora. Valhe so bile tudi pri Prosenu ob Reki proti Strojni, Matija Kresnik, mlinar in valhar (1821—1890), je še valhal. Za bivšo Štajersko so izpričane po Pleteršniku. (Štajersko, Caf.) Na Koroškem je bila znana 1789, ker jo je zapisal Gutsman v slovarju (str. 419), ki ima pa tudi slovenski izraz valauniza: Walke, Tuchwalke, vauka valauniza, vauftuba (Walkstube), vaukanifhe. Walken, vaukati, valati. Walker, vaukar, valar. Za Savo blizu Rade so tudi bile valhe ali kaj podobnega. »Napravim se v kmečko »unifermo« (v počitnicah) ter grem namesti očeta na Štajersko tje pod Razbor k nekemu možu, ki ráševno stopa,« piše A. Okiški v »Potovanju za Savo«, (Slov. Glasnik, 1862, str. 299). Da je to Razbor pri Loki (Zidani most), dokazuje nadaljevanje spisa, ker se domu grede obrne skozi Loko, iz Loke pa pride v Radeče. Erjavec je v Bolcu zapisal izraz »valjálnica«-e die Walkmühle (Ltp. M. Sl. 1882/83, str. 261). Za »walken« pa ima (ibid. str. 256) izraz teniti, tením v impf. Dünn schlagen, walken, ausziehen. »Testo je tenjeno« Koblja glava na Krasu. Treba bi bilo poiskati valjálnice še po drugih naših krajih, poseb-

no na bivšem Kranjskem, jih fotografirati in ves proces pri valjanju opisati, kakor ga je lepo orisal Geramb. Leta 1428. je bila v Kamniku valjalnica (Walkstampfe), ki jo je imel od deželnega kneza v fevd Viljem Herič. L. 1496. jo je imela v najemu bratovščina sv. Duha v Kamniku. (A. Luschin von Ebengreuth, Ein Protokoll der Stadt Stein in Krain aus den Jahren 1502/03. Iz zapuščine Vlad. Levca izdano. Mitteilungen des Musealvereines f. Krain. XVIII. Jg. (1905), str. 55). Izdelovanje bukovine kot domača obrt je pri nas prav staro. Urbar gornjegrajske gosposčine iz l. 1426. pripominja: Podložnik »Janko droben am Guph« (na vrhu) servit de uno manso... tres ulnas loden (služi od ene kmetije tri vatle bukovine). Zato ni čudno, da je Savinjska dolina — posebno pa Mozirje in okolica — bila nekoč središče izdelovanja bukovega sukna. (Prim. Geramb, str. 60.)

Lan in konoplja sta prastari kulturni rastlini. Koliko poezije, narodnega verovanja, koliko marljivosti in zanimive tehnike je zvezane z lanom, prejo, tkalstvom in platnom! Platno, sukno, tkanina, plašč, kožuh so vseslovenski stari izrazi. Že iz dobe pred Kristusom imamo na slovenskem zapadu v grobovih konopljino seme. (Niederle I, 2, 409.) Slovenci pa še nimamo izčrpne razprave o lanu, konoplji in tkalstvu. Zabeležiti pa moramo lep Mantuanijev spis: »Ostanek prazgodovinske tkalske tehnike na Kranjskem.« (Carniola, Nova vrsta VI. 1915), ki jo tudi pogosto citira dr. Milovan Gavazzi v razpravi: »Praslavenski tkalački stan i tkalačka daštica« (z 11 slikami) v Zborniku za narodni život i običaje južnih Slavena, XXVI, 1928, str. 1—31. Pa sušilnica za lan — »frnjače« — izraz se rabi v Mežiški dolini; iz ital. fornace, der Ofen), teri-

tev, preja, predivo itd. — koliko dela nas še čaka!

Raševina je stkana iz volne in hodnika. Pleteršnik navaja: rāš m. der Rasch, eine Art Zeug, gew. aus Wolle und Flachs gemischt; — ein grober, aus diesem Stoffe gemachter Frauenkittel. Polj.: pozimi nam rabi kak star raš (v obleko) Lj. Zv. — rāša = raš; rāšar, rja m. = kdor raš izdeluje. Cig. rāševnik m = raš; hribovcj se oblačijo v raševnik (Pajak, Črtice); raševa cbleka Cig. Jan. C(af). Ravn. Kakor je videti, je beseda in seveda tudi izdelovanje raševine znano skoraj po vsem Slovenskem. V pomenu krila jo poznajo tudi Rezijani:

»Kada na Ostèrk pridémo,
naše Rezijanke videmo,
k' 'majo kratke janke, kratek rās.«
(Nekaj rezij. nar. pesmij. Rutar,

Ben. Slov. 93.) Erjavec navaja v Ltp. M. Sl. 1882/83, str. 233:

Ras, rāsa m. Žensko volnéno krilo domačega dela. Raska f. isto. Bolc. Stsl. rasa f. das Kleid, vestis; benetsko laški rassa f. ein sehr ordinäres wollenes Zeug. Štrekelj Lehnw. 44 pa izvaja raš iz Arras, po mestu, kakor padván, -ána, eine Art Kleiderstoff, »oblačilo iz domačga padvana«, padvanka daraus gemachtes Kleid aus ital. panno Paduano »aus Padua«, wo noch heute berühmte Webereien sind. (Lehnwörter 44). V srednjevisoki nemščini se imenuje arraz in arreiz (pannus e lino et lana factus) in je izpričan že l. 1370. (Geramb, 74). Izpeljava iz Arraz je mogoča, ker se je takrat končni s v francoščini še izgovarjal. — Raševino še danes izdelujejo kmetje na Pohorju, Kozjaku (na Kobanskem), po Strojni in šent Danijelu nad Prevaljami. Na semenj v Guštanj je prinesel še pred kratkim časom mož iz šent Danijela »resnaste« hlače na prodaj. Za tkanine, ki so stkane na pol

iz platna na pol iz volne, imamo še druge izraze (Geramb, 75), med drugimi meslan, ki ga imenuje Popović (Vocabula austriaca et styriaca) »Mesalan«, it. mezza lana, franc. meseline. Okoli l. 1780. pripoveduje B. F. Hermann o velikih manufakturah meslana v Tržiču in Višnji gori.

»Mužanje« (črno barvanje platna in mogoče tudi raševine) je primitivno staro barvanje v mužah, ki se je ohranilo tudi na bivšem Kranjskem. Geramb je objavil prevod članka dr. Fr. Kovačiča iz ČZN 1906.

II. del 1. snopiča Gerambove knjige obravnava oblike pranoš. O ličjaku smo že govorili. Na naših planinah so se odevali pastirji tudi v plašče iz ovčje kože, volna je bila obrnjena na znotraj. Treba bi bilo to nošo zgodovinsko zasledovati, upoštevajoč tudi freske pastirjev pred jasicami v naših cerkvah. — Ženska ogrinjala (plahte) so izpričane za Ormož iz l. 1813.: »In nassen regnerischen Tagen wickeln sich die Weiber in ein großes Tischtuch von Leinen oder Tamask (Damask), welches mitten durch einen dreifingerbreiten baumwollenen roten Streif hat (Zbirka dr. Goetha, Geramb, 87). Tudi v Poljčanih so bile take plahte običajne (Kovačič, ČZN, 1906). Ženske v Savinjski dolini so se okoli leta 1834. ogrinjale s prtiči. Prim. članek: O narodni noši v Savinjski dolini, Naš dom 1926, str. 199.) Tudi Podravke, Haložanke in Pesničanke so se l. 1852. zavijale v veliko belo rjuho. (Poročilo Fr. Hraševca v Novicah o dvestoletnici cerkvice v Jeruzalemu, gl. članek »O narodni noši v ptujski okolici« v Našem domu 1927, str. 115.) — Ogrinjala, ki ga nosijo ob dežju in nevihti gornještajerski gorjanci, drvarji, lovci, vozniki in splavarji in ki se zove »Wetterfleck« in je narejeno danes iz bukovine, pa med nami Slovenci nisem zasledil. Iz mladosti se sicer spomi-

njam, da sem videl pri drvarjih nekaj sličnega, kakor predstavlja sl. 39 v knjigi, a opisati danes tega oblačila ne bi več mogel. Pač pa je »Brustfleck« prišel tudi k nam in je ime prešlo na modernejšo obliko, na telovnik. Pleteršnik navaja: prslek, m. die Weste Zora; proslak Sl. Gradec C. — iz nem. »Brustfleck«. V laškem okraju so nekatere starejše ženske nosile »prislc« s trakovi, kar je po zunanjih obliki isto, a bo menda iz »Brüstel«. — V ilustraciji hosa = Beinbinde, Strumpf, Gamasche, Wadenstutzen (str. 105) naj navedem tudi slovensko paralelo. V Podzemlju pomenijo »hlače« ženske nogavice. »Poprej so nosile žene navadno rdeče, volnene hlače.« (J. Barle, Ltp. M. Sl. 1893, str. 12). Pleteršnik pa navaja: hlača, der Strumpf, ogr. Dol. Prim. Ben. C. Drežnica Erj. (Torb.). Hlačica f. die Socke, Rez. C., ženska nogavica, Bl. Kr. — Sl. N., Mik. Tudi v srbrhrv. pomeni hlača f. der Strumpf. Beseda je iz srednjelat. calcia, calcea (»Schuh«), it. calzo, calza, franc. chaussee (Berneker, Slav. etymol. Wörterbuch 387). V 9. stoletju se je razširil tudi pri nas »soccus«, ki je bil v grškoro-manskem starem veku lahka copata. Po njem (soccus) imajo preko ital. zoccoli tudi naše cokle ime. Soccus je bil narejen iz usnja, klobučevine ali volnene robe. V klasični dobi so nastali iz njega visoki, do meč segajoči rimski škornji in poleg njih v srednjem veku kratke klobučevinaste ali volnene nogavice, ki so tudi segale do meč. (Geramb, 105). Kakor je »soccus« prvotno črevelj in se je pozneje iz njega razvil pomen nogavice, tako je »hlača« etim. prvotno črevelj, iz katerega se je razvil pomen nogavice.

O bragešah (iz ital. brachesse, ta iz. rom. lat. brāca, to pa iz germ. brōk — bhrāg) pa bo treba posebej govoriti, istotako o našem črevelju in

njegovih oblikah (opanke) na slovan-skem jugu.

Gerambovo delo je solidno in metodično zelo instruktivno. Ker obravnava tudi naše stvari, ga bo tudi naš etnograf s pridom rabil. Zato sem napravil tudi ta daljši ekskurz v naše kraje.

Fr. Kotnik.

Adam Fischer, Etnografija slowi-ańska. Zeszyt drugi: Lużyczanie. Książnica - Atlas Lwow - Warszawa 1932. Str. 41—120. Z zemljevidom o prejšnji in sedanji razširjenosti Lužičanov. Dr. Adam Fischer, profesor na univerzi Jana Kazimirja v Lwowu, bo v 12 snopičih izdal slovansko etnografijo, in sicer: 1. Polabani. 2. Lužičani. 3. Poljaki. 4. Čehi. 5. Slovaki. 6. Slovenci. 7. Hrvati in Srbi. 8. Bolgari. 9. Malorusi. 10. Belorusi. 11. Rusi. 12. Splošna karakteristika slovanske etnografije. Do sedaj sta izšla prva dva snopiča, izmed katerih obsega prvi (Polabski Slovani) 40 strani z 18 slikami (cena 2.40 zlotov), drugi pa str. 41—120 s slikami 19—59. Ta je razdeljen v štiri poglavja: 1. Etnografični obseg. 2. Materialna kultura. 3. Občestvena kultura. 4. Duševna kultura. Razdelitev je prav primerna. K vsakemu odstavku v posameznih poglavjih je navedena tudi pripadajoča literatura, ki pa ni popolna. Delo je pisano poljudno in je informativen pripomoček.

Fr. Kotnik.

Sveslavenski Zbornik. Spomenica o tisućgodišnjici hrvatskoga kraljestva. Izdala Zajednica Slavenskih Društava u Zagrebu. 1930. Tisak Zaklade tiskare »Narodnih Novina« u Zagrebu. Str. 424. Vel. 8°.

Pod tem naslovom je že koncem l. 1930. izšla obsežna in izredno zanimiva publikacija, ki pa je ostala pri nas skoro popolnoma neopažena. Knjigo je izdala Zajednica Slavenskih dru-

štava v Zagrebu, ki je bila ustanovljena l. 1924. z namenom »da unapreduje slavensku kulturnu uzajamnost«. Z izdajo SZ je Zajednica pokazala, da v polni meri izvršuje svoj namen, saj je zbrala okrog SZ 35 učenjakov vseh slovanskih narodov, ki so poslali svoje prispevke v 10 slovanskih jezikih. Vsi prispevki so tiskani v originalu ter so bili napisani nalašč za SZ.

Skromno odmerjeni prostor mi ne dopušča, da bi se podrobneje bavil s posameznimi razpravami, zato se moram v sledečem omejiti samo na naštevaje avtorjev in vprašanj, ki jih v svojih prispevkih za SZ obravnavajo.

Za kratkim predgovorom, v katerem redakcijski odbor (Nikola Andrić, Franjo Bučar, Stjepan Ivšić, Pavao Jušić, Srećko Kirin, Ilija Milarov in Josip Nagy) prikazuje nastanek SZ, je objavljen članek splitskega arheologa Frana Bulića »Dolazak Hrvata i pohrvaćenje Dalmacije«, v katerem v kratkih potezah prikazuje slovansko naseljevanje Jadranske obale ter današnji slovanski značaj Dalmacije. Po njegovem mnenju so se na naši Jadranski obali naselili prvi Slovani okrog l. 628, potem, ko so bili z Avari vred pri Carigradu premagani. Bilo je to »jedno plemo Slavena — ono ratničkih Bijelih Hrvata«. — Temu sledi članek bivšega profesorja bratislavske univerze Jozefa Škultétyja »Slovaki in Hrvati«. Škultéty v njem obravnava slovaško-hrvaško vzajemnost v madžarski državi do l. 1875, ko je ista radi vedno hujšega madžarskega pritiska prenehala. — Zelo zanimiv je prispevek znanega ruskega slavista Petra Aleksijeviča Lavrova »Dubrovniška pesem o Petru Velikem«. Po daljšem uvodu, v katerem se bavi z idejo slovanske vzajemnosti v starejši jugoslovenski, predvsem dubrovniški literaturi, objavlja do sedaj še neznano pesem o